

บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

จากสภาพการเปลี่ยนแปลงของสังคมโลกในปัจจุบัน ทำให้ประเทศต่าง ๆ ตื่นตัวต่อการพัฒนาประชากรของประเทศให้สามารถพัฒนาตนเอง ครอบคลุม ชุมชนและประเทศชาติให้สามารถรองรับกระแสของการเปลี่ยนแปลงในด้านต่าง ๆ การพัฒนาประเทศเป็นภารกิจสำคัญของคนไทยทุกคน ซึ่งจะต้องร่วมมือเพื่อช่วยเหลือกันในการทำงานและการแก้ปัญหาต่าง ๆ ในวิถีการดำเนินชีวิตของชุมชนนั้น ประเทศไทยได้ตระหนักเห็นความสำคัญของการพัฒนาประเทศอย่างยั่งยืน โดยเปิดโอกาสให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการพัฒนาท้องถิ่นของตนเองตามแนวทางการพัฒนาจากล่างขึ้นบน แทนที่จะทำแผนจากบนลงล่างเหมือนอดีตที่ผ่านมา ทั้งนี้เพื่อต้องการให้คนรวมกลุ่มกันทำงาน โดยการสนับสนุนให้มีการจัดตั้งกลุ่มอาชีพด้านต่าง ๆ เช่น กลุ่มเกษตรกร กลุ่มอาสาพัฒนาชนบท เพื่อให้ประชาชนได้มีโอกาสเข้ามาช่วยกันคิด ช่วยกันตัดสินใจวางแผนและปฏิบัติงานด้านการพัฒนาซึ่งเป็นการฝึกกำลังความสามารถของประชาชนที่กระจัดกระจายอยู่มารวมกันให้เป็นกลุ่ม โดยหวังว่าพลังความสามารถของแต่ละคนจะแปรสภาพเป็นพลังของกลุ่มที่มีประสิทธิภาพดังที่เอนก นาคะบุตร (2531 : 129) กล่าวว่า ชุมชนใดที่รวมกลุ่มกัน จะสามารถดำเนินเป็นกิจกรรมการพัฒนาได้ประสบความสำเร็จมาก การที่ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมนั้นจะมีทั้งในรูปแบบที่เป็นทางการและไม่เป็นทางการตามแนวคิดของการพัฒนาในรูปแบบใหม่

แต่ในทางปฏิบัติการพัฒนาที่ผ่านมา ยังไม่สามารถดำเนินการให้ครอบคลุมกลุ่มเป้าหมายต่าง ๆ ได้อย่างทั่วถึง โดยเฉพาะในพื้นที่ชนบท ดังจะพบว่า โครงการพัฒนาแบบใหม่ที่ดำเนินการในชนบทนั้นมักให้ความสำคัญกับบุรุษมากกว่าสตรี (กาญจนา แก้วเทพ 2530 : 25) แม้ว่าสตรีจะเป็นประชากรกว่าครึ่งหนึ่งของประเทศและมีบทบาทการรับผิดชอบต่อครัวเรือนไม่น้อยกว่าบุรุษทั้งการทำหน้าที่เป็นแรงงานในการผลิต การอบรมเลี้ยงดูสมาชิกวัยเยาว์ การเก็บรักษาผลผลิตเพื่อเป็นอาหารสำหรับการบริโภคของครอบครัว (อุไรรัตน์ จันทร์จาง 2539 : 386) เพราะสังคมไทยยังมองว่าสตรีควรมีบทบาทและฐานะความรับผิดชอบแต่ในครัวเรือนเท่านั้น จึงทำให้สตรีขาดโอกาสใน

การพัฒนาศักยภาพ เพื่อการเรียนรู้และการกำหนดแนวทางในการดำเนินชีวิต ในอันที่จะแก้ปัญหาตนเอง จึงทำให้ต้องกลายเป็นฝ่ายที่ถูกกระทำจากสังคม โดยมีบุรุษเป็นผู้กำหนด ส่งผลกระทบให้สตรีต้องกลายเป็นผู้ตามมาตลอดทั้งทางเศรษฐกิจ สังคม และการเมือง ซึ่งหมายถึงสถานภาพทางสังคมของสตรีไม่เท่าเทียมกับบุรุษ

เมื่อองค์การสหประชาชาติประกาศให้ปี พ.ศ. 2518 เป็นปีสตรีสากล รัฐบาลได้วางแผนและกำหนดนโยบายในการพัฒนาสตรีและได้ดำเนินการอย่างจริงจังโดยบรรจุแผนพัฒนาสตรีเข้าเป็นส่วนหนึ่งของแผนการพัฒนาเศรษฐกิจแห่งชาติฉบับที่ 4 (2520 - 2524) และเริ่มชัดเจนขึ้นในแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 5 (2525 - 2529) โดยจัดให้สตรีเป็นกลุ่มเป้าหมายพิเศษในการพัฒนา นอกจากนี้รัฐยังได้จัดทำแผนพัฒนาสตรีระยะยาว (2525 - 2544) ซึ่งเป็นแผนที่มีความครอบคลุมปัญหา มีเนื้อหาสาระและรายละเอียดมากกว่าที่ระบุไว้ในแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ โดยสตรีมีโอกาสในการพัฒนาตนเองได้อย่างเต็มที่ตามศักยภาพ เพื่อให้เกิดความพร้อมทั้ง 3 ด้าน คือ ด้านคุณลักษณะส่วนตัว ด้านชีวิตและครอบครัว ด้านการมีส่วนร่วมในสังคม (คณะทำงานวางแผนสตรีระยะยาว 2525 : 3 - 4) โดยเฉพาะอย่างยิ่งการพัฒนาสตรีในชนบทเพื่อให้เกิดการเรียนรู้และนำศักยภาพที่มีอยู่ในตนเองออกมาใช้ผ่านองค์กรชุมชนโดยยึดหลักการที่สำคัญคือ การมีส่วนร่วมในการแก้ปัญหา รู้จักวิเคราะห์ถึงสถานการณ์ที่ตนเองเป็นอยู่ และพร้อมที่จะเปลี่ยนแปลงเมื่อมีความจำเป็น (สากลจริยวิทยานนท์ 2539 : 169) และแผนพัฒนาสตรีในระยะแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 8 (พ.ศ. 2540 - 2544) ได้ปรับปรุงแนวคิดและทิศทางการดำเนินงานให้สอดคล้องกับแผนพัฒนาคนและสังคมโดยมีจุดเน้น คือ

1. การพัฒนาสตรีให้สตรีทุกคนได้รับการพัฒนาอย่างเต็มศักยภาพทั้งทางร่างกาย จิตใจ และสติปัญญา เพื่อเป็นทั้งคนดีมีศักยภาพ มีสุขภาพอนามัยที่สมบูรณ์ และให้สตรีทุกคนมีสิทธิและมีโอกาสได้รับการพัฒนาความรู้ความสามารถ มีส่วนร่วมในการพัฒนาประเทศทุกขั้นตอนอย่างแท้จริง รวมทั้งเน้นการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ

2. พัฒนาสภาพแวดล้อมรอบตัวสตรีโดยมุ่งพัฒนาทั้งในระดับครอบครัว ชุมชน ตลอดจนระบบความมั่นคงทางสังคมให้เอื้อต่อการพัฒนาสตรี

การพัฒนาองค์กรสตรีเพื่อส่งเสริมและสนับสนุนเป็นแกนนำในการแก้ไขปัญหา เพื่อนำไปสู่การพัฒนาคุณภาพชีวิตสตรีและมีส่วนร่วมในด้านการปกครอง การเมือง เศรษฐกิจ สังคมและสิ่งแวดล้อม โดยมีระยะเวลาดำรงตำแหน่งขององค์กรสตรีคราวละ 4 ปี มีการจัดตั้งองค์กรสตรีในระดับต่าง ๆ ดังนี้

1. องค์การระดับหมู่บ้าน เรียกว่า คณะกรรมการพัฒนาสตรีหมู่บ้าน (กพสม.) ดำเนินการเลือกตั้งจากสตรีในหมู่บ้านจำนวนหมู่บ้านละ 9-15 คน โดยนายอำเภอเป็นผู้แต่งตั้ง
2. องค์การระดับตำบล เรียกว่า คณะกรรมการพัฒนาสตรีตำบล (กพสต.) ประกอบด้วยประธานคณะกรรมการพัฒนาสตรีหมู่บ้านและกรรมการอีก 1 คน รวมหมู่บ้านละ 2 คน โดยนายอำเภอเป็นผู้แต่งตั้ง
3. องค์การระดับอำเภอ เรียกว่า คณะกรรมการพัฒนาสตรีอำเภอ (กพสอ.) ประกอบด้วยประธาน กพสต. และกรรมการอีก 1 คน รวมตำบลละ 2 คน ซึ่งนับว่าเป็นผู้ที่มาจากการคัดเลือกส่วนหนึ่งและอีกส่วนหนึ่งเป็นสตรีที่ทำประโยชน์ในด้านการพัฒนาสตรีของอำเภอ 5-10 คน ซึ่งนับว่าเป็นผู้แทนที่มาจากการแต่งตั้ง โดยมีข้อแม้ว่า ผู้แทนที่มาจากการแต่งตั้งต้องมีจำนวนไม่มากกว่าผู้แทนที่มาจากการเลือกตั้ง โดยมีผู้ว่าราชการจังหวัดเป็นผู้แต่งตั้ง
4. องค์การระดับจังหวัด เรียกว่า คณะกรรมการพัฒนาสตรีจังหวัด (กพสจ.) ประกอบด้วยประธาน กพสอ. และกรรมการอีก 1 คน รวมอำเภอละ 2 คน ซึ่งเป็นตัวแทนจากคณะกรรมการพัฒนาสตรีอำเภอส่วนหนึ่ง และอีกส่วนหนึ่งเป็นสตรีที่ทำประโยชน์ในด้านการพัฒนาสตรีของจังหวัด จำนวน 5-20 คน โดยมีผู้ว่าราชการจังหวัดเป็นผู้แต่งตั้ง

จากความเป็นมาข้างต้นจะเห็นได้ว่า รัฐบาลโดยกรมการพัฒนาชุมชนมีความเชื่อมั่นว่าเมื่อมีการจัดตั้งกลุ่มองค์กรสตรีให้ครบทุกระดับทั้งระดับหมู่บ้าน ตำบล อำเภอ และจังหวัดแล้วจะสามารถดำเนินงานพัฒนาสตรีได้อย่างกว้างขวางและทั่วถึง กลุ่มองค์กรสตรีจะมีส่วนร่วมในการพัฒนาชุมชนได้อย่างแท้จริง

แต่ในความเป็นจริงแล้ว การที่จะให้สตรีเข้ามามีส่วนร่วมในสังคมจำเป็นต้องอาศัยองค์กรของรัฐเป็นเครื่องกระตุ้นให้สตรีเกิดความสำนึกในความรับผิดชอบต่อสังคมให้มากขึ้น โดยหน่วยงานของรัฐในระดับท้องถิ่นต้องพยายามให้สตรีได้มีส่วนร่วมในการคิดแก้ปัญหา และร่วมกับทุกกระบวนการของการพัฒนาท้องถิ่นไม่ใช่แค่เพียงเข้าไปก่อตั้งองค์กรสตรีอย่างเดียว ซึ่งการใช้กลยุทธ์ดังกล่าวจะส่งผลให้เกิดประโยชน์แก่สตรี ครอบครัวและชุมชนในท้องถิ่นในที่สุด (ไพรัตน์ เตชะรินทร์ 2527 : 9)

งานพัฒนาชนบทเป็นงานที่ทำกับกลุ่มคนในชนบท จึงไม่ใช่เรื่องง่ายที่จะดำเนินการให้ได้ผลแบบทันตาเห็น เป็นเรื่องที่มีกลไกสลับซับซ้อนมากเพราะกลุ่มคนในชนบทมีความแตกต่างกันทั้งในด้านความรู้ ความสามารถในการที่จะพัฒนาความคิด พัฒนาระดับจิตใจ และพัฒนาความสามารถของบุคคลต่าง ๆ โดยการให้ความรู้ ให้คำแนะนำแก่ประชาชนในชนบท โดยเฉพาะสตรีนั้น จึงเป็นเรื่องที่ค่อนข้างยาก เนื่องจากมีข้อจำกัดในเรื่องของวัฒนธรรมประเพณีของท้องถิ่น ทำให้สตรีมีโอกา

น้อยกว่าผู้ชาย ดังนั้นการพัฒนาสตรีในปัจจุบัน จึงได้เน้นการดำเนินงานร่วมกันในรูปของกลุ่มกิจกรรมต่าง ๆ โดยการประสานงานระหว่างหน่วยงานของรัฐบาลและประชาชน รัฐบาลได้ส่งเสริมให้สตรีมีความตระหนักถึงสภาพปัญหาที่เผชิญอยู่และให้รู้จักใช้สติปัญญาแก้ไขปัญหาและอุปสรรคต่าง ๆ ให้หลุดผ่านไปด้วยดี และในปัจจุบันการพัฒนาชนบทนั้นมีความเกี่ยวข้องกับสตรีเป็นอย่างมาก ถือได้ว่าสตรีเป็นกำลังสำคัญส่วนหนึ่งในการพัฒนาประเทศ แต่จากการศึกษาเกี่ยวกับบทบาทของสตรีในการรวมกลุ่มเพื่อพัฒนาท้องถิ่นที่ผ่านมายังพบว่าการรวมกลุ่มของสตรีไม่ประสบความสำเร็จเท่าที่ควร เนื่องจากลักษณะการรวมกลุ่มของสตรีเป็นเพียงการสนองความต้องการส่วนบุคคลมากกว่าความต้องการของส่วนรวม การขาดความรู้ความเข้าใจในเรื่องของการรวมกลุ่มที่แท้จริงจึงทำให้กลุ่มสลายลงไปในที่สุดและการเข้ามามีส่วนร่วมของสตรีในการพัฒนาชนบท ทั้งในด้านการแก้ไขปัญหาหรือการเข้าร่วมกิจกรรมในโครงการต่าง ๆ มีน้อยมาก ซึ่งปัญหาดังกล่าวอาจสืบเนื่องมาจากเจ้าหน้าที่ของรัฐหรือเกิดจากข้อจำกัดบางประการทางด้านปัจจัยต่าง ๆ ของสตรีในชนบท (พงศศักดิ์ ยวงสะอาด 2530 : 9) ดังนั้นจึงมีความจำเป็นอย่างมากที่จะหายุทธวิธีในการแก้ปัญหาของการดำเนินงาน เพื่อพัฒนาชนบทให้มีความก้าวหน้าต่อไป ควรมีการระดมกำลังในด้านต่าง ๆ เช่น การให้ความร่วมมือ การประสานงานกันทั้งภาครัฐบาล เอกชน และกลุ่มสตรีต่าง ๆ ให้ได้เข้ามามีส่วนร่วมในการพัฒนาให้มากที่สุดแทนที่ต่างฝ่ายต่างทำ เพราะการพัฒนาท้องถิ่นจะสำเร็จได้ขึ้นอยู่กับความร่วมมือของคนในชนบทเองที่จะนำความต้องการที่แท้จริงของตนและชนบทมาดัดแปลงเป็นกิจกรรมหรือส่งเสริมกิจกรรมที่มีอยู่แล้วให้ประสบผลสำเร็จตามวัตถุประสงค์ที่ได้ตั้งไว้

การที่จะให้สตรีเข้ามามีส่วนร่วมในการดำเนินกิจกรรมต่าง ๆ เป็นปัญหาที่มีมานานแล้วระดับการมีส่วนร่วมของสตรีมีความแตกต่างกัน ถึงแม้ว่าจะเป็นกรรวมกลุ่มกัน เช่น กลุ่มองค์กรสตรีที่จัดตั้งและดำเนินการโดยกรมการพัฒนาชุมชนที่มีการวางนโยบาย มีวัตถุประสงค์ในการจัดตั้งกลุ่มไว้อย่างชัดเจน มีการประสานงานและพบปะกันเป็นระยะ ๆ และมีพัฒนาการประสานงานประจำตำบลที่คอยให้ความรู้และช่วยเหลืออย่างใกล้ชิด แต่ระดับการมีส่วนร่วมของกลุ่มสตรีในแต่ละอำเภอ แต่ละตำบล แต่ละหมู่บ้านยังมีความแตกต่างกัน

การที่จะให้สตรีมีบทบาทในการพัฒนาชนบทอย่างเต็มที่ หรือให้มีส่วนร่วมในการพัฒนาชนบทนั้น ต้องเปิดโอกาสให้สตรีเข้ามามีส่วนร่วมในการพัฒนาทุกขั้นตอนของกิจกรรมการพัฒนาและสิ่งที่สำคัญในการที่สตรีจะมีส่วนร่วม นั้น สตรีจะต้องมีอิสรภาพ มีความสามารถ และมีความเต็มใจที่จะมีส่วนร่วม มีเวลา มีความสนใจ ไม่กระทบกระเทือนต่อตำแหน่งหน้าที่การงานและไม่เสียค่าใช้จ่ายมากกว่าผลประโยชน์ที่จะได้รับ สำหรับผลที่ได้จากการเข้ามามีส่วนร่วมนั้น คือ ทำให้สตรีพัฒนาชีวิต

ความสามารถของตนเองในการจัดการและควบคุมการใช้และการกระจายทรัพยากรปัจจัยการผลิตที่มีอยู่ในสังคมเพื่อประโยชน์ต่อการดำรงชีพทางเศรษฐกิจ และสังคมตามความจำเป็นอย่างสมศักดิ์ศรีในฐานะสมาชิกของสังคมและในการมีส่วนร่วมสตรีจะได้พัฒนาการรับรู้และภูมิปัญญาเพื่อนำไปพัฒนาชนบทต่อไป

สระแก้วเป็นตำบลหนึ่งในอำเภอท่าศาลา จังหวัดนครศรีธรรมราช มีประชากรอายุ 13 - 60 ปี จำนวน 7,982 คน เป็นผู้ชาย 3,077 คน ผู้หญิง 4,905 คน ซึ่งอัตราส่วนระหว่างผู้ชายกับผู้หญิงอยู่ในระดับใกล้เคียงกัน (วิภาวดี พิจิตบันดาล 2541 : 12) มีการรวมกลุ่มสตรีทั้งในระดับหมู่บ้านและตำบลมีเป้าหมายที่จะร่วมกันพัฒนาชนบท ในการดำเนินงานร่วมกันในรูปของกลุ่มกิจกรรมต่าง ๆ โดยการประสานงานระหว่างหน่วยงานของรัฐบาลและประชาชน เพื่อที่จะพัฒนาขีดความสามารถของตนเองในการจัดการควบคุมการใช้และการกระจายทรัพยากรปัจจัยการผลิตที่มีอยู่ในสังคม เพื่อประโยชน์ต่อการดำรงชีพทางเศรษฐกิจและสังคมตามความจำเป็นอย่างสมศักดิ์ศรี

นับเป็นกรณีที่น่าสนใจเพื่อใช้เป็นข้อมูลในการพัฒนาการมีส่วนร่วมของสตรีประกอบกับผู้วิจัยในฐานะเป็นข้าราชการกรมการปกครอง มีส่วนร่วมการในพิจารณาอนุมัติงบประมาณรายจ่ายขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ในการให้การสนับสนุนการดำเนินงานเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของสตรีในการพัฒนาชนบท และจะได้นำผลการวิจัยเสนอกับผู้เกี่ยวข้องหรือนักพัฒนาทั้งภาครัฐและเอกชนใช้เป็นข้อมูลหรือแนวทางในการปรับปรุงและพัฒนาประสิทธิภาพการสนับสนุนส่งเสริมการมีส่วนร่วมของสตรีในด้านอื่น ๆ

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาระดับการมีส่วนร่วมของสตรี ในการพัฒนาชนบท ตำบลสระแก้ว อำเภอท่าศาลา จังหวัดนครศรีธรรมราช
2. เพื่อศึกษาปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมของสตรีในการพัฒนาชนบท ตำบลสระแก้ว อำเภอท่าศาลา จังหวัดนครศรีธรรมราช
3. เพื่อศึกษาปัญหาอุปสรรคการมีส่วนร่วมของสตรีในการพัฒนาชนบท ตำบลสระแก้ว อำเภอท่าศาลา จังหวัดนครศรีธรรมราช

สมมติฐานการวิจัย

การศึกษาครั้งนี้ ผู้วิจัยกำหนดสมมติฐานการวิจัยไว้ดังนี้

1. อายุของสตรีมีความสัมพันธ์กับระดับการมีส่วนร่วมของสตรีในการพัฒนาชนบท ตำบลสระแก้ว อำเภอท่าศาลา จังหวัดนครศรีธรรมราช
2. ระดับการศึกษาของสตรีมีความสัมพันธ์กับระดับการมีส่วนร่วมของสตรีในการพัฒนาชนบท ตำบลสระแก้ว อำเภอท่าศาลา จังหวัดนครศรีธรรมราช
3. ระยะเวลาที่อยู่ในชุมชนของสตรีมีความสัมพันธ์กับระดับการมีส่วนร่วมของสตรีในการพัฒนาชนบท ตำบลสระแก้ว อำเภอท่าศาลา จังหวัดนครศรีธรรมราช
4. รายได้ของครอบครัวของสตรีมีความสัมพันธ์กับระดับการมีส่วนร่วมของสตรีในการพัฒนาชนบท ตำบลสระแก้ว อำเภอท่าศาลา จังหวัดนครศรีธรรมราช
5. การเป็นสมาชิกกลุ่มกิจกรรมอื่น ๆ ในชุมชนของสตรีมีความสัมพันธ์กับระดับการมีส่วนร่วมของสตรีในการพัฒนาชนบท ตำบลสระแก้ว อำเภอท่าศาลา จังหวัดนครศรีธรรมราช
6. การมีตำแหน่งในชุมชนของสตรีมีความสัมพันธ์กับระดับการมีส่วนร่วมของสตรีในการพัฒนาชนบท ตำบลสระแก้ว อำเภอท่าศาลา จังหวัดนครศรีธรรมราช
7. การติดต่อกับผู้นำท้องถิ่นของสตรีมีความสัมพันธ์กับระดับการมีส่วนร่วมของสตรีในการพัฒนาชนบท ตำบลสระแก้ว อำเภอท่าศาลา จังหวัดนครศรีธรรมราช
8. การได้รับการฝึกอบรมหรือศึกษาเพิ่มเติมของสตรีมีความสัมพันธ์กับระดับการมีส่วนร่วมของสตรีในการพัฒนาชนบท ตำบลสระแก้ว อำเภอท่าศาลา จังหวัดนครศรีธรรมราช
9. การรับรู้ข่าวสารบ้านเมืองจากสื่อประเภทต่าง ๆ ของสตรีมีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมของสตรีในการพัฒนาชนบท ตำบลสระแก้ว อำเภอท่าศาลา จังหวัดนครศรีธรรมราช
10. แรงจูงใจให้เข้าร่วมกิจกรรมของสตรีมีความสัมพันธ์กับระดับการมีส่วนร่วมของสตรีในการพัฒนาชนบท ตำบลสระแก้ว อำเภอท่าศาลา จังหวัดนครศรีธรรมราช
11. ความรู้ความเข้าใจในงานการมีส่วนร่วมของสตรี ในการพัฒนาชนบทมีความสัมพันธ์กับระดับการมีส่วนร่วมของสตรีในการพัฒนาชนบท ตำบลสระแก้ว อำเภอท่าศาลา จังหวัดนครศรีธรรมราช

ขอบเขตของการวิจัย

1. ขอบเขตของเนื้อหา คือ การมีส่วนร่วมของสตรีในการพัฒนาชนบท และปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมในการพัฒนาชนบท

2. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

2.1 ประชากรที่ใช้ในการศึกษาวิจัยในครั้งนี้ ได้แก่ สตรีในตำบลสระแก้ว อำเภอนครศรีธรรมราช จังหวัดนครศรีธรรมราช จำนวน 4,905 คน

2.2 กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ สตรีในตำบลสระแก้ว อำเภอนครศรีธรรมราช จำนวน 11 หมู่บ้าน ได้กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 399 คน กำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่างโดยใช้สูตรของยามานะ (Yamane 1970 อ้างถึงในประคอง กรรณสูตร 2538 : 11) จากนั้นผู้วิจัยทำการสุ่มกลุ่มตัวอย่างตามลำดับชั้น (Stratified Random Sampling) โดยแยกเป็นกลุ่มหมู่บ้าน และกลุ่มตัวอย่างที่ได้แต่ละหมู่บ้านใช้วิธีการเลือกกลุ่มตัวอย่างอย่างง่าย (Simple Random)

3. ตัวแปรที่ศึกษา

3.1 ตัวแปรอิสระ ได้แก่

3.1.1 อายุ แบ่งออกเป็น 4 กลุ่ม คือ

- 1) ต่ำกว่า 30 ปี
- 2) อายุ 31 - 40 ปี
- 3) อายุ 41 - 50 ปี
- 4) อายุ 51 ปีขึ้นไป

3.1.2 ระดับการศึกษา แบ่งออกเป็น 4 ระดับ คือ

- 1) ระดับประถมศึกษา
- 2) ระดับมัธยมศึกษา
- 3) ปริญญาตรี
- 4) สูงกว่าปริญญาตรี

3.1.3 ระยะเวลาที่อยู่ในชุมชน

- 1) น้อยกว่า 1 ปี
- 2) 1 - 3 ปี
- 3) 4 - 6 ปี

- 4) 7-9 ปี
- 5) มากกว่า 9 ปี

3.1.4 รายได้ของครอบครัว

- 1) ต่ำกว่า 5,000 บาท
- 2) 5,000 - 10,000 บาท
- 3) 10,001 - 15,000 บาท
- 4) มากกว่า 15,000 บาท

3.1.5 การเป็นสมาชิกกลุ่มกิจกรรมอื่นๆ ในชุมชน

- 1) เป็นสมาชิกกลุ่ม
- 2) ไม่เป็นสมาชิกกลุ่ม

3.1.6 การมีตำแหน่งในชุมชน

- 1) มี
- 2) ไม่มี

3.1.7 การติดต่อกับผู้นำท้องถิ่น

- 1) ไม่ได้ติดต่อกับใครเลย
- 2) 1 - 2 ครั้ง
- 3) 3 - 5 ครั้ง
- 4) มากกว่า 5 ครั้ง

3.1.8 การได้รับการฝึกอบรมหรือศึกษาเพิ่มเติม

- 1) ไม่เคยเลย
- 2) 1 - 2 ครั้ง
- 3) 3 - 5 ครั้ง
- 4) มากกว่า 5 ครั้ง

3.1.9 การรับรู้ข่าวสารบ้านเมืองจากสื่อประเภทต่างๆ

- 1) ได้รับจาก
 - (1) วิทยุ
 - (2) โทรทัศน์
 - (3) หนังสือพิมพ์

(4) ป้ายประกาศของทางราชการ

(5) หอกระจายข่าวในหมู่บ้าน

(6) อื่น ๆ

2) ไม่ได้รับ

3.1.10 แรงจูงใจให้เข้าร่วมกิจกรรมกลุ่มและมีส่วนร่วมในการทำงานเนื่องจาก

1) ใช่

2) ไม่ใช่

3.1.11 ความรู้ความเข้าใจในงานการมีส่วนร่วมของสตรีในการพัฒนาชนบท

1) เข้าใจ

2) ไม่เข้าใจ

3.2 ตัวแปรตาม ได้แก่ การมีส่วนร่วมของสตรีในการพัฒนาชนบท ประกอบด้วย 5

ลักษณะคือ

3.2.1 การมีส่วนร่วมตัดสินใจในการพัฒนา

3.2.2 การมีส่วนร่วมในการวางแผนการพัฒนา

3.2.3 การมีส่วนร่วมในการดำเนินการพัฒนา

3.2.4 การมีส่วนร่วมในการประเมินผลการพัฒนา

3.2.5 การมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์จากการพัฒนา

นิยามศัพท์เฉพาะ

1. สตรี หมายถึง หญิงที่เป็นสตรีอาสาพัฒนาชนบท ตำบลสระแก้ว ที่จัดตั้งโดยสำนักงานพัฒนาชุมชน อำเภอท่าศาลา จังหวัดนครศรีธรรมราช

2. การพัฒนาชนบท หมายถึง การพัฒนาที่เกิดจากงาน/โครงการ หรือกิจกรรมที่กระทำโดยกลุ่มสตรีเท่านั้น

3. การมีส่วนร่วมของสตรีในการพัฒนาชนบท หมายถึง การที่สตรีเข้าไปมีส่วนร่วมในการกระทำโครงการหรือกิจกรรมต่างๆ ใน 5 ลักษณะ คือ

3.1 การมีส่วนร่วมตัดสินใจในการพัฒนา

3.2 การมีส่วนร่วมในการวางแผนการพัฒนา

- 3.3 การมีส่วนร่วมในการดำเนินการพัฒนา
- 3.4 การมีส่วนร่วมในการประเมินผลการพัฒนา
- 3.5 การมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์จากการพัฒนา
4. การมีส่วนร่วมตัดสินใจในการพัฒนา หมายถึง การที่สตรีเข้าร่วมในการค้นหาปัญหาและสาเหตุของปัญหาโดยการร่วมเข้าประชุมเสนอความคิดเห็น ร่วมเสนอแนะปัญหาและร่วมตัดสินใจในการดำเนินงานโครงการต่าง ๆ
5. การมีส่วนร่วมในการวางแผนพัฒนา หมายถึง การที่สตรีเข้าร่วมในการกำหนดนโยบายวัตถุประสงค์ กำหนดวิธีการและแนวทางในการพัฒนา
6. การมีส่วนร่วมในการดำเนินการพัฒนา หมายถึง การที่สตรีเข้ามามีส่วนร่วมในการทำประโยชน์โดยการร่วมช่วยเหลือด้านทุนทรัพย์ วัสดุอุปกรณ์ และแรงงาน หรือโดยการบริหารงานและประสานงานตลอดจนขอความช่วยเหลือจากภายนอก
7. การมีส่วนร่วมในการประเมินผลการพัฒนา หมายถึง การที่สตรีเข้ามามีส่วนร่วมในการติดตามผลและประเมินผลว่าการพัฒนานั้นบรรลุผลตามวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้หรือไม่เพียงใดตลอดจนร่วมดูแลรักษางาน/โครงการหรือกิจกรรมที่ได้ทำเสร็จเรียบร้อยแล้ว
8. การมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์จากการพัฒนา หมายถึง การที่สตรีได้รับประโยชน์จากการเข้าร่วมในงาน/โครงการ หรือกิจกรรมต่าง ๆ เช่น ทำให้เกิดมีอาชีพเสริม เพิ่มรายได้ เป็นที่ยอมรับของบุคคลทั่วไป ฯลฯ
9. การติดต่อกับผู้นำท้องถิ่น หมายถึง การที่สตรีได้เข้าไปติดต่อบปะ พุคคุย ร่วมประชุมร่วมในการดำเนินงานพัฒนาท้องถิ่นกับกำนัน คณะกรรมการองค์การบริหารส่วนตำบล ผู้ใหญ่บ้าน ผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้าน แพทย์ประจำตำบล และตำแหน่งอื่นๆ ที่ทางราชการแต่งตั้ง
10. การรับรู้ข่าวบ้านเมืองจากสื่อประเภทต่าง ๆ หมายถึง ความถี่ในการรับฟัง หรือการดู หรือการอ่านจากสื่อประเภทวิทยุเสียงตามสายภายในหมู่บ้าน โทรทัศน์ หนังสือพิมพ์ เอกสารและสิ่งพิมพ์ต่าง ๆ ฯลฯ เช่น เคยนาน ๆ ครั้ง (สัปดาห์ละ 1-2 ครั้ง) บ่อยครั้ง (สัปดาห์ละ 3-5 ครั้ง) ทุกวัน
11. แรงที่จูงใจให้เข้าร่วมกิจกรรมกลุ่ม หมายถึง ผลประโยชน์ที่สตรีจะได้รับในการเข้าร่วมกิจกรรมกลุ่ม เช่น การเพิ่มรายได้ มีเกียรติ มีอาชีพเสริม เป็นต้น

ประโยชน์ของการวิจัย

1. ผลที่ได้จากการวิจัยครั้งนี้ สามารถใช้เป็นข้อมูลในการดำเนินการของหน่วยงานในการส่งเสริมและสนับสนุนการมีส่วนร่วมของสตรีในการพัฒนาชนบท ให้มีคุณภาพและประสิทธิภาพยิ่งขึ้น
2. ให้ผู้ที่มีหน้าที่เกี่ยวข้องหรือนักพัฒนาทั้งภาครัฐและเอกชนใช้เป็นข้อมูลหรือแนวทางในการปรับปรุงและพัฒนาประสิทธิภาพในการสนับสนุน ส่งเสริมการมีส่วนร่วมของสตรีและประชาชนในด้านอื่นๆ ต่อไป